

Fagetikk, åpenhet og anonymitet

Nora Nord Rydningen
Universitetet i Oslo
Psykologvirke
n.n.rydningen@psykologi.uio.no

Nora Nord Rydningen har angitt i interessekonflikterklæring at hun har kollegarelasjon til Anne-Kari Torgalsbøen, Hanne Weie Oddli (gift med Peder Kjøs) og Daniel Willumstad Gunstveit.

Anonyme varslere klaget Peder Kjøs inn til Helsetilsynet. Hvor går grensene for ansvar og åpenhet, også hos kritikeren?

Nora Nord Rydningen

Foto: Privat

Torgalsbøen (2026) stiller krav om at fagforeningen må komme tydeligere på banen når det gjelder hvordan vi etisk skal forvalte faget. Hun skriver at «psykologers omfavnelse av åpenhetskulturen og foreningens legitimering av denne har spilt fallitt» og kaller det hele et «fagetisk havari».

Etter mitt syn svarer Fagetisk råd (FER) (Vik og Eide, 2026) på en moden måte. Slik jeg leser dem, avgrenser de sitt mandat og løfter frem vårt felles ansvar for å romme bredden og kompleksiteten i etiske utfordringer. Det er ingen lett oppgave når det blåser til storm. Fredrik Sylvester Jensen følger opp med å dele FER sitt innlegg i gruppen Psykologer på Facebook, og hevder at det over lang tid har foregått klart grenseoverskridende atferd på åpen scene, at fagmiljøet og FER har vært vitne til grove etiske brudd og sviktet ved ikke å reagere tydeligere. For meg er dette underlig å lese.

For det første, en debatt om fordeler og ulemper ved åpenhet har foregått siden TV-programmet *Jeg mot meg* så dagens lys. Diskusjonen har vært såpass fremme i dagen, at perspektivene til Kjøs og Torgalsbøen har vært en fast del av etikkundervisningen ved Universitetet i Oslo. Psykologirevyen har hatt egne sketsjer om dilemmaet.

For det andre, at noen har vært kritiske lenge betyr ikke nødvendigvis at de har hatt rett lenge. For mange av oss har ikke ulempene fremstått som så klare. Intensjonen med åpenheten har vært å utforske nye måter å formidle, tilgjengeliggjøre og videreutvikle psykologisk kunnskap, og å fremme

folkehelse. Når effekten har blitt tydeligere, har bildet blitt klarere, eksempelvis gjennom forskningen til Thorbjørnsrud & Lånkan (2022). Det er noe annet enn å hevde at profesjonen har lukket øynene for grove etiske brudd og spilt fallitt. Når utfallet foreligger, fremstår alt plutselig opplagt. Jeg reagerer på tendensen til å omskrive historien i ettertid. Skepsis og etterpåklokskap blir til klarsyn.

Og er egentlig utfallet så opplagt? Har åpenhet som prosjekt hatt flere negative enn positive konsekvenser? Vet vi det? Her understreker FER hensynet til de enkelte eksponerte, samtidig som de opprettholder nysgjerrigheten på det større bildet.

Vilje til mot som verdi

Å bevege et fag videre innebærer usikkerhet og risiko. Det krever mot og vilje til å teste normer. Det er sjeldent de som tar alle mulige forholdsregler som våger å gjøre noe nytt. Vi må tåle at de uredde og vågale av oss prøver og feiler, slik at vi som fellesskap kan korrigere pendler som svinger for langt til siden. Og så er jeg helt enig i at det avgjørende at dette må skje på ryddige og etterrettelige måter, med tydelig ansvar for pasientsikkerhet og respekt for at vi alle forvalter tilliten til faget. Her har diskusjoner om influenser-psykologer vært bevisstgjørende (Gunstveit, 2025), og saken med Kjøs en smertefull og viktig lærepenge. Vi prøver, feiler og lærer.

Skjule seg bak anonymitet

Så vidt jeg har forstått har Kjøs på forbillig vis lagt seg flat, innrømmet helsetilsynets reaksjon som rimelig, og vist motivasjon til å ta til seg veiledning for å lære.

Jeg antar at vi er mange som har lært betydelig av den saken. Personlig har jeg lært noe om medienes forførende kraft og hvor avgjørende det er å være ryddig dersom man beveger seg utenfor etablerte rammer. Dokumentasjon, refleksjon, innsyn og veiledning er avgjørende for å beskytte mot blindsoner og hybris.

Jeg har også lært noe ubehagelig om mitt fagfellesskap, særlig i forbindelse med den anonyme kritikken som kom til uttrykk både i en kronikk i Morgenbladet (Psykologer svarer: Å varsle kan være både belastende og befriende, 2025) og i medvirkning til podkasten Varselet mot Peder Kjøs (Aftenposten, 2025).

Kritikk og varsling er viktig, og noen ganger er anonymitet nødvendig for å begrense belastningen det er å varsle. Samtidig er anonym kritikk vanskelig å imøtekomme, for hva er kompetansen og motivasjonen til de som kritiserer? Det er mulig anonymitet var nødvendig i klagen til Statsforvalteren/Helsetilsynet. Men å skrive en anonym kronikk i en nasjonal avis? Å delta i utarbeidelse av et karakterdrap av en podkast? Denne diskusjonen ønsker jeg velkommen: Når er anonym kritikk hensiktsmessig? Hvor går grensene for ansvar og åpenhet, også hos kritikeren?

Det er fullt legitimt å etterlyse større etisk bevissthet. Samtidig trenger vi som fag også dem som våger å ta sjanser, som prøver og feiler. Så takk til alle som våger, de som kritiserer på ryddige måter og til FER som står stødig i stormen.

Referanser

- Aftenposten. (2025). *Varselet mot Peder Kjøs* [Podkastserie]. <https://www.aftenposten.no/podkast/ap/program/100224>
- Gunstveit, D. W. (2025). Når psykologen blir influenser. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 62(1), 40–43. www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as01ae-Nar-psykologen-blir-influenser

- Psykologer svarer: Å varsle kan være både belastende og befriende. (2025, 11. mars). *Morgenbladet*.
<https://www.morgenbladet.no/ideer/psykologer-svarer-a-varsle-kan-vaere-bade-belastende-og-befriende/9615306>
- Thorbjørnsrud, K. & Lånkan, K. B. (2022). 'Someone should have looked after us': The boundary work of mental health disclosure on TV. *Media, Culture & Society*, 44(5), 935–950. <https://doi.org/10.1177/01634437211069970>
- Torgalsbøen, A. (2026). Psykologers ukritiske omfavelse av åpenhetskulturen. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2026as01ae-Psykologers-ukritiske-omfavelse-av-apenhetskulturen
- Vik, O. M. & Eide, C. (2026). Fagetisk praksis er et felles ansvar. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2026as01ae-Fagetisk-praksis-er-et-felles-ansvar

